

De Bietenteler

Jaargang 9 | nr 19 | december 2022

Hét vakblad voor de Nederlandse bietenteler

Bedrijfsreportage Bruynen V.O.F. te Kessel-Eik

Hoofdbestelling bietenzaad 2023

Akkerbouwer Henk Kremer (GR) over CONVISO® SMART

Sterk en gezond:
it's all in the seed.

TESSILIA KWS

- Bietencysteaaltjesresistent
- Hoge financiële opbrengst
- Geschikt voor percelen met of zonder bietencysteaaltjes

www.kws.com/nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Voorwoord

Volle vaart vooruit!

In 1874 waren er 23 suikerfabrieken in Nederland. Met kar en wagen werden de bieten aangevoerd. Afstanden waren klein en de arbeid was zwaar. Momenteel telt Nederland nog twee fabrieken maar wel 'flinke jongens'. Afstanden zijn wat langer en de noeste arbeid is vervangen middels transportbanden etc.

In de herfst en winter gaan alle bietenvrachtauto's weer de baan op. Toenemen de transportkosten, drukte op de weg, verduurzaming. Allemaal redenen om na te denken over alternatieven.

Het is dan ook een mooi initiatief om de bieten uit Zuid-Limburg per schip te vervoeren. Dat scheelt een enorm aantal vrachtbewegingen op de weg. Verder staat niet iedereen te springen om in het weekend een volle vrachtwagen naar de fabriek te brengen. Een vol schip op vrijdagmiddag is dan een welkom alternatief.

Net als in de teelt zal er altijd moeten worden gekeken of iets beter of efficiënter kan. In deze editie komt de teelt aan bod. In twee bespuitingen een schoon perceel en groen loof tot aan de oogst met een potentiële fungicidebesparing.

Volle vaart vooruit, zowel in de teelt als op het water!

Redactie de Bietenteler

Inhoud

Bedrijfsreportage

Bruynen V.O.F. uit Kessel-Eik (L).

4

Column

"Vandaag gaan we rooien". Deze editie wordt de column geschreven door Marije Schrauwen-Oomen uit Zevenbergen (NB).

9

Hoofdbestelling bietenzaad 2023

Robuustere rassen en meer resistenties.

10

CONVISO® SMART teler aan het woord.

Akkerbouwer Henk Kremer vreesde voor het einde van de bietenteelt. "Onkruid-bieten groeiden uit tot een plaag."

12

Actua

Groen blad tot aan de oogst door nieuwe CR+ rassen. Agroservice-medewerker Rob Klunder (KWS) aan het woord.

14

Beeldverhaal

Suikerbietenzaadproductie KWS brengt omvangrijk investeringsproject tot een goed einde.

16

Bietje meer nieuws

Kort nieuws over 'bieten-gerelateerde' onderwerpen.

18

Jongerenreis

Jonge bietentelers gaan naar Einbeck in Duitsland in mei 2023. Schrijf je nu in!

19

Colofon

Foto cover:
CR+ logo gezaaid met een CR+ ras in klassiek bietenperceel (Foto: USA).

Oplage
Editie Nederland: ca. 10.000 ex
Layout, druk
Chapo - 4 generaties drukkers Leën
www.chapo.team

Coördinatie
Comevent
Schoolstraat 20
2240 Massenhoven
www.comevent.be

Redactiesecretariaat
info@debietenteler.com

Afgifte kantoor
Nederland: Sittard

Kessel-Eik

De boerderij dankt de naam 'Helenahoeve' aan de moeder van opa Bruynen.

Deze reportage brengt ons naar Limburg. Om precies te zijn naar het gehuchtje Spurkt bij Kessel-Eik. Kessel-Eik ligt aan de N273, ook wel Napoleonsweg genoemd. Deze kaarsrechte weg (35 km) is tussen 1810 en 1813 aangelegd door keizer Napoleon Bonaparte, met het doel om zijn militairen en kanonnen zo snel mogelijk van zuid naar noord te verplaatsen.

Op de boerderij drinken we koffie met Jac Bruynen (61) die hier woont met echtgenote Vera en de tweeling Jules en Tom. Dochter Pauline woont zelfstandig. Jac, Jules en Tom werken samen in een V.O.F.

Bruynen V.O.F. hoopt op snelle resistentie tegen cercospora

Al bijna 100 jaar akkerbouw op de Helenahoeve

De afstand die opa Bruynen in 1923 moest afleggen van zijn ouderlijke boerderij naar zijn nieuwe stek was niet zo groot. Van de ene naar de andere kant van Kessel-Eik.

Hij begon, nu bijna 100 jaar geleden, op de Helenahoeve (een gemengd bedrijf van circa 40 ha) met een aanpassing van de bedrijfsgebouwen. Opa Bruynen wordt door zijn nageslacht een vakbekwame herenboer genoemd met visie over de toekomst van de landbouw. Hij deed dan ook veel bestuurlijk werk in coöperaties, stichtingen en verenigingen.

Bij zijn huwelijk in 1960 nam zoon Ton, samen met vrouw Annie, het bedrijf over. In 1975 werden de koeien ingeruild voor 300 stuks vleesvee, een veel voorkomende combinatie op zuidelijke akkerbouwbedrijven. Ton was eveneens bestuurlijk actief, onder meer in het Bestuur van

COVAS (Coöperatieve Vereniging voor de Afzet van Suikerbieten, die in 1947 mede door opa Bruynen was opgericht), maar veel directer betrokken bij de dagelijkse gang van zaken op het bedrijf.

In 1980, na afronding van zijn agrarische opleiding, trad zoon Jac in een maatschap met zijn vader. Het bedrijf telde inmiddels 60 ha. Naast de traditionele akkerbouwgewassen teelde men asperges.

De ondernemers van de 'Helenahoeve'. Links Jules, midden Jac, rechts Tom.

In 1990 (na hun huwelijk) hebben Jac en Vera het bedrijf overgenomen en is het gestaag gegroeid tot een gezond akkerbouwbedrijf. "Hier ligt toch mijn passie," zegt Jac. De vleesveetak is sterk afgebouwd tot ongeveer honderd stierplaat- sen. Daarnaast zit bij Jac ook een zekere bestuurlijke verantwoordelijkheid in de genen. Net als zijn opa en vader werd hij bestuurlijk actief bij COVAS. Momenteel is hij kringvoorzitter van kring 'De Peel' en ledenraadslid bij Koninklijke Cosun. Zijn beide zonen hebben aangegeven het bedrijf, inmiddels gegroeid tot 200 ha, te willen overnemen. Ze hebben de HAS gevolgd in Den Bosch en zijn er klaar voor. In 2021 kwam Tom zijn vader al ondersteunen met de dagelijkse gang van zaken. Jules werkt vier dagen per week bij Advies Bureau Delphy en is vrijdags op het bedrijf te vinden. In 2023 (100-jarig bestaan van de boerderij) is het de bedoeling dat Jac een stapje terug doet en dan mogen beide heren de teugels overnemen.

Grondsoort en grondproblemen

De V.O.F. werkt op zandgrond en langs de Maas op rivierklei. De percelen liggen goed bereikbaar rondom de boerderij. Kunnen beregenen is op dit bedrijf een belangrijk item. Daarvoor zijn 5 haspels aanwezig met een slanglengte van 420 meter. In het voorjaar van 2022 zijn er 180 zonnepanelen geplaatst op een van de aardappelloodsen en wordt er geïnvesteerd in elektrisch beregenen. Hiermee moet het mogelijk worden om de huiskavel (17 ha) elektrisch van wa-

Jac schat de opbrengst op 100 ton netto.

Mooi rooiwerk op rivierklei. Ondanks de bespuitingen toch nog cercospora.

ter te voorzien. Ook proberen ze, door slim gebruik van stuwen, het water zo lang mogelijk vast te houden. De Bruynens zijn niet gewonnen voor het vroeg zaaien en poten. De grond moet goed bekwaam zijn en de bodemtemperatuur op niveau voor een snelle start. Na tarwe, stamslabonen en suikermaïs is er aandacht voor groenbesters in de vorm van Japanse haver en bladrammenas. Met andere woorden, er wordt alles op alles gezet om de grond in goede conditie te houden, te verwerken als het ware. Niet voor niets zegt onze gesprekspartner dat het uiteindelijke resultaat afhankelijk is van het opbrengend vermogen van zijn grond. Dat is ook een van de redenen dat de ploeg nauwelijks nog uit de schuur wordt gehaald. Eigen pootgoedteelt vindt plaats voor het grootste ras Fontana.

Bouwplan 2022

Gewas	Areaal	Afnehmer
Suikerbieten	40 ha	Koninklijke Cosun
Consumptieaardappelen	70 ha	Aviko/Agristo/mc Cain
		Vrije markt
Wintertarwe	13 ha	Janszen Buggenum
Suikermaïs	18 ha	Hermans Kessel
Stamslabonen (hoofddeelt)	12 ha	Laarakkers Well
Winterpeen	10 ha	Joosten Baarlo
Snijmaïs	21 ha	Eigen gebruik plus derden
Diversen o.a. boomteelt	16 ha	onder andere Fleuren Baarlo

"Ik houd me liever bezig met zaken die ik kan beïnvloeden. Me druk maken over zaken waar ik niets aan kan doen, is verspilling van energie."

Gebouwsituatie

Van de oorspronkelijke bedrijfsgebouwen is, buiten de vleesveestal, niet veel meer over. Er zijn op dit moment 3 loodsen aanwezig, waarvan een echte bewaarloods (1.800 ton) en twee die kunnen worden ingezet voor aardappelopslag (2x 1.000 ton).

'Wel kop geen groen' eist een precieze afstelling.

Daarnaast worden ze gebruikt als machineberging. De recentste loods is zo ingericht dat hij in de toekomst als koelcel kan worden gebruikt. Tevens zijn er nog plannen om een grote machine-opslag te bouwen. Jac laat het over aan zijn opvolgers om hieraan een definitieve invulling te geven. Met de stijgende teeltkosten wil men daarbij niet over een nacht ijs gaan.

De bietenteelt

Zoals reeds beschreven is de bietenteelt (1:4) op het bedrijf Bruynen niet weg te denken, al laat men toch optekenen dat dan het saldo tevredenstellend moet zijn. Gelukkig zijn de vooruitzichten voor de bietenprijs 2022 positief, maar de variabele kosten stegen het laatste jaar enorm. Bij het bespreken van dit gewas komen vanzelf de jaren naar voren waarin men participeerde in de 3-jarige proef met Paperpots, georganiseerd door Suiker Unie (begin jaren 80 vorige eeuw). Uiteindelijk bleek deze teeltmethode te duur, maar de hoge suikeropbrengsten per ha gaven een mooie impuls aan het nog uit te geven suikerquotum.

Rassenkeuze belangrijker dan ooit

Bij de rassenkeuze is naast de financiële opbrengst erg belangrijk dat het ras rhizoctoniaresistent is en dat het een hoog cijfer heeft voor bladgezondheid. Dit laatste vanwege de zeer hoge blad-schimmeldruk en dan cercospora in het bijzonder. Voor teeltjaar 2022 kozen de ondernemers Annamartha KWS en Edo-nia KWS. Als proef werd 2 ha Reforma KWS gezaaid. Dit veelbelovend ras heeft

een 9 voor bladgezondheid.

De loonwerker zaait deze rassen met een 18-rijer op 20 cm. De uitzaai 2022 vond plaats eind maart, begin april. Bij de bemesting spreekt het voor zich dat de kalktoestand in orde is. Hiervoor wordt naast Betacal ook kalkhouden-de dekaarde uit de champignon-teelt

"Ik ben niet zo van het ijzer. Wat de loonwerker met de nieuwste techniek kan doen, besteed ik liever uit."

gebruikt. De basisbemesting wordt rond gezet met rundveedrijfmest (35 kuub). Daarnaast wordt er aan de basis 250 kg weidezout per ha gestrooid. Borium en onder andere sporenelementen worden toegediend in een mix tijdens de onkruidbestrijding.

De hoofdgrondbewerking bestaat bij voorkeur uit 1 bewerking met een kop-egge/woeler/vorenpakker combinatie (3 m breed en 40 cm diep).

De ondernemers spuiten gemiddeld 4 x LDS. Op één perceel was het dit jaar nodig om een luizenbestrijding uit te voeren. Zoals al geschreven is de cercosporadruk erg hoog. Dit leidt ertoe dat men hier dit jaar 5x tegen blad-schimmels heeft gespoten. Dat ook de vruchtwisseling hierbij een rol speelt, blijkt als onze gastheer vertelt over een perceel waar nog nooit suikerbieten waren geteeld. Op dit perceel spoot men maar 2x. Dit geldt trouwens ook voor het ras Reforma KWS. Hier waren twee bespuitingen ook voldoende voor een goede bestrijding. "De eerste bespuiting is erg belangrijk," volgens Jac, "als er aantasting is, ben je eigenlijk al te laat". Met het oog op de rendabiliteit van de teelt en de zorg voor het milieu is het van het grootste belang dat cercospora-resistentie wordt toegevoegd aan al die andere resistenties die inmiddels bij de moderne bietenrassen zijn ingekruist. Voor de oogst maakt men tijdig afspraken met de loonwerker, zodat steeds onder goede omstandigheden kan worden gerooid. De bieten worden, tot grote tevredenheid, geladen met de bieten-muis. Bij de levering wordt standaard voor 2.000 ton langbewaring toegepast

Een mooie combinatie, net terug van tarwe zaaien.

De belangrijkste machine op een akkerbouwbedrijf. Een Delvano wingsprayer.

met behulp van het zogenaamde CSV COVAS-doek, waaronder de bieten droog en vorstvrij kunnen worden bewaard.

Qua suikeropbrengst streeft Bruynen V.O.F. naar minimaal 15 ton, met uiteraard een zo hoog mogelijk suikergehalte (18%) en winbaarheid (WIN 91). De praktijk is weerbarstiger. Met name de rhizoctoniarassen blinken niet uit qua suikergehalte. Op de Helenahoeve liggen de cijfers gemiddeld op 89 ton per ha met 17% suiker en een WIN van 91. Bij de eerste levering van dit jaar gaven de bieten 85 ton netto bij 15,8 % suiker en een WIN van 90.1.

“Van oudsher heeft de bietenteelt een grote plaats in ons bouwplan. Een gevolg van de goede vruchtwisselingsaspecten, de financiële resultaten en de band met Cosun.”

Consumptieaardappelen

De loonwerker verzorgt het poten en rooien van de aardappelen. De overige werkzaamheden gebeuren in eigen beheer. Voor de afzet maakt men gebruik van drie partijen. Een klein gedeelte van het areaal is bestemd voor de vrije markt. Bijna alles gaat in de eigen op-

slag. Dit maakt de rooiplanning een stuk eenvoudiger, omdat je niet op vrachtauto's hoeft te wachten.

Mechanisatie

Onze gastheren zijn niet “van het ijzer” zoals ze het zelf zeggen. De meest noodzakelijke machines zijn aanwezig, zoals 3 New Holland tractoren van respectievelijk 125 – 210 - 230 pk. Een Fendt werktuigdrager met 20.000 uren op de teller wordt gebruikt voor het verpleegwerk. Verder zagen we onder meer een getrokken Delvano wingsprayer van 33 m met een tank van 4.200 liter. Twee tandemmassers van 18 ton, een inschuurlijn van Visser en 5 haspels van het

“Sommige teksten die onder meer in ‘De Boerderij’ staan, zou de burger ook moeten kunnen lezen. Wij, agrariërs, weten meestal van de hoed en de rand.”

merk Irriland. Verder een groot aantal grondbewerkingsmachines. “We kopen alleen nieuwe machines, dat maakt ze zeer bedrijfszeker,” aldus onze gastheer.

Toekomstbeeld

Het toekomstbeeld is positief. Vader Jac is van mening dat zijn tweeling een mooie toekomst tegemoet kan gaan op een bedrijf dat daar klaar voor is. Er wordt volop gebruik gemaakt van de inzichten en ervaringen die Jules meebrengt van zijn werk voor Delphy. Inmiddels is ook een GPS-systeem besteld, waardoor nog efficiënter kan worden gewerkt. Als ledenraadslid van Koninklijke COSUN is Jac enthousiast over het streven van deze coöperatie om de suikerbiet helemaal tot waarde te brengen.

Mensen moeten tenslotte dagelijks eten en Bruynen V.O.F. is er trots op daaraan een bijdrage te kunnen leveren.

Een gezamenlijke hobby, de fokkerij van rij- en springpaarden.

Absoluut #1 bij rhizoctonia:
it's all in the seed.

ANNEMARTHA KWS

- Rhizoctoniaresistent
- Aanvullend rhizomanieresistent
- Goede bladgezondheid cercospora

www.kws.com/nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

Column

“Vanmiddag gaan we rooien”

Al bellend komt mijn man naar binnen om alles te regelen. Loonwerker, mensen met karren, mensen voor aan de band, iemand die de weg schoon houdt en iemand voor het inschuren.

Het zijn nu de juiste omstandigheden om de aardappelen binnen te krijgen. De komende dagen wordt het spannend. Hoe is het werkelijk met de oogst? Zitten er veel rotte aardappelen tussen, veel klei, zijn ze groot en past alles in de schuur? Blijft alles het doen?

Als de kinderen uit school komen, hebben ze het natuurlijk al in de gaten. Laarzen aan en naar achteren. Rondje mee rijden en helpen aan de band. Het liefst zou ik ook de hele dag meehelpen. Maar ik werk ook buiten het bedrijf en kan er dus niet altijd zijn.

De kinderen vinden het heel gezellig, want daar hoort natuurlijk ook iets lekkers bij voor de harde werkers. Ik ben in dit geval degene die probeert zoveel mogelijk voor dat lekkers te zorgen. Koffie, wat fris en een koekje. Thermoskannen worden gevuld en uitgedeeld. 's Avonds wat lekkers bij het avondeten.

Het leuke is dan dat je al heel snel in de gaten hebt of het goed gaat met de oogst. Zijn ze relaxed? Kan er een grapje af? Dan zit het goed!

Als de aardappelen dan binnen zitten, keert de rust weer wat terug. Natuurlijk moet er nog meer gebeuren, maar in principe worden er weer normale nachten doorslapen. Wat ik dan graag doe, is met onze hond de polder in. Hardlopend of wandelend. Genieten van het uitzicht, de rust en het werk dat gedaan wordt.

Wat wonen we eigenlijk mooi. En wat hebben we fijne collega's. Want elkaar helpen is essentieel op zulke piektijden. Anders gaat het allemaal niet lukken. Rennen en stilstaan. Meegaan met het weerbericht. Plannen en plannen aanpassen. Een akkerbouwbedrijf is nooit saai!

Want voor je het weet gaan we door: “vanmiddag gaan we rooien!”
Nu is het tijd voor de suikerbieten!

Marije Schrauwen-Oomen

Marije Schrauwen-Oomen

In deze column laten we elke editie een dame aan het woord. De boerin zelf of de partner van de boer, want achter een sterke boer staat vaak een nog sterkere vrouw. Hoe beleeft zij het leven op de boerderij? De spanning, de vreugde, het verdriet?

In deze editie het woord aan:
Marije Schrauwen-Oomen
uit Zevenbergen

Gemiddelde zaaidatum was 1 april in 2022

Uit de gegevens van de Aanbevelende Rassenlijst 2023 blijkt dat de financiële vooruitgang van nieuwe rassen de afgelopen jaren wat is afgezwakt. Een belangrijke reden daarvoor is dat de veredelaars vooral robuuste rassen hebben gekweekt met steeds meer resistenties.

HOOFDBESTELLING BIETENZAAD 2023

Bietentelers maakten in augustus massaal gebruik van de vroegbestelling van bietenzaad. Meestal bestellen telers zo'n 45 procent van het totale areaal in de vroegbestelling, dit jaar was dat zo'n 60 procent. Dat komt waarschijnlijk door de gunstige vooruitzichten over de bietenprijs die Cosun naar buiten bracht, nét voor de vroegbestelling. Een andere reden kan zijn, dat er op de Rassenlijst 2023 waarschijnlijk geen nieuwkomers staan die beter zijn dan de bestaande rassen. Bijvoorbeeld het ras Tessilia KWS was in 2022 het beste ras en blijft de topper in het segment bietencyste-aaltjes-resistente rassen in 2023.

Besteltips:

- Kies voor percelen met een hoge onkruiddruk of onkruidbieten een ras behorende tot CONVISO® SMART
- Kies alleen voor percelen met (zeer) hoge cercosporadruk een ras met bladgezondheid 9
- Advies per perceel niet direct nodig? Kies dan voor 'overslaan' en bestel direct uw gewenste ras
- Wil u graag persoonlijk advies over welk ras het best bij uw bedrijf past? Bel dan met uw regionale KWS-contactpersoon. Die kan u vinden via kws.com/nl

CR+ sterk tegen cercospora

In de brochure suikerbietenzaad 2023 staan ook voor het eerst rassen met een 9 voor bladgezondheid-cercospora. In 2022 onderzocht het IRS verscheidene potentiële CR+ rassen, in de categorieën: standaard en rhizoctoniaresistent. Reforma KWS is opgenomen in de Aanbevelende Rassenlijst 2023. Het ras bezit rhizoctoniaresistentie en de CR+ eigenschap. CR+ rassen combineren deze unieke bladeigenschap met een zeer goede financiële opbrengst. Inmiddels hebben ook andere veredelaars rassen met een sterk bladapparaat in ontwikkeling. Deze rassen zijn noodzaak geworden, nu het middelenpakket versmalt en de ziektedruk toeneemt.

CONVISO® SMART

CONVISO® SMART-rassen winnen elk jaar terrein. De combinatie van deze rassen met het herbicide CONVISO® One heeft de afgelopen jaren bewezen een meerwaarde te zijn voor percelen met veel onkruidbieten of lastig te bestrijden onkruiden. Telers die al ervaring hebben met deze rassen zijn daar zeer tevreden over. In de voorverkoop kochten telers al voor 3.500 hectare van deze rassen. Voor 2023 is het areaal beperkt. Op de Rassenlijst 2023 komen Smart Liesa KWS (RHC), Smart Imma KWS, BTS Smart 1645 N

en Smart Latoria KWS (allemaal BCA). Ook SESVanderHave en DLF hebben SMART-rassen in de pijplijn.

Resistent tegen wortelknobbelaaltje

Nieuw is het ras 1K140 (Jemina KWS). Het ras is resistent tegen meloidogyne soorten wortelknobbelaaltjes, zoals M. chitwoodi. Op de lijst van 2022 stond al een ras met vergelijkbare eigenschappen: Redukto van SESVanderHave, maar Jemina KWS heeft een hogere financiële opbrengst en tevens een aanvullende rhizomanieresistentie. De financiële opbrengst van deze meloidogyne rassen is lager dan die van klassieke rassen, maar ze reduceren de aaltjespopulatie. Het is een soort 'medicijnteelt'. Het voordeel komt vooral tot uiting in andere gewassen in het bouwplan die gevoelig zijn voor wortelknobbelaaltjes: aardappelen, peen, uien, schorseneren en bloembollen. Op de website van BO akkerbouw is meer informatie te vinden met betrekking tot deze ontwikkeling.

Vertrouwde toppers

Op de nieuwe rassenlijst staan ook weer bewezen toppers, zoals het bietencysteaaltjesras Tessilia. Dat was in 2022 met afstand het meest gezaaide ras in Nederland. Het scoorde in 2022 opnieuw hoog qua financiële opbrengst en suiker-

gehalte. Dit voor percelen met aaltjes, maar ook op percelen zonder besmetting. Het blijkt zeer stabiel en scoort ook in dit droge jaar 2022 bovengemiddeld. Voor 2023 is voldoende zaad beschikbaar.

Annemartha KWS scoort, net als vorig jaar, een hoge financiële opbrengst in het rhizoctoniaresistente segment. Het ras kenmerkt zich door het hoge suikergehalte en de sterke rhizoctoniaresistentie.

Een ander ras uit dit segment, Edonia KWS, beschikt naast rhizoctoniaresistentie ook over een aanvullende rhizomanieresistentie en een bietencysteaaltjesresistentie. Dit zogenaamde 'triple' ras scoort op financiële opbrengst ook een 'ruim voldoende'.

Een interessante nieuwkomer in het drieboudige segment is Fadela KWS (1K125). Het heeft een hoge financiële opbrengst en een goede bladgezondheid.

Tot slot het zoetste ras op de rassenlijst. Dat is Mertha KWS, uit het standaard rhizomaniesegment. Het ras heeft bovendien een aanvullende resistentie tegen rhizomanie.

Henk Kremer: "Wat mij betreft, is dit de toekomst."

HENK KREMER VREESDE VOOR HET EINDE VAN DE BIETENTEELT

Akkerbouwer Henk Kremer had 'die paar onkruidbieten' een beetje onderschat. De onkruidbieten groeiden op een aantal percelen uit tot een plaag. Bietenteelt zou daar ten einde zijn, dacht hij. Daarom zaaide hij dit jaar voor het eerst een CONVISO® SMART ras van KWS. Hij was verbaasd over het resultaat: "Het perceel was 100 procent schoon. Fantastisch!"

Kremer heeft een akkerbouwbedrijf in het Groningse Vriescheloo, niet ver van de grens met Duitsland. Het gezin Kremer is van vele markten thuis. Ze hebben de twee voormalige boerderijen aan weerszijden van hun eigen bedrijf allebei in gebruik. Die aan de ene kant is nu een vakantieboerderij en die aan de andere kant een zorgboerderij. Kremer is bovendien importeur

van BeBoMa-kiepers. Hij ontwikkelt de kiepers met een bedrijf in Polen en laat die daar ook bouwen. Dat doet hij naast zijn akkerbouwbedrijf van 210 hectare. Hij heeft bijna allemaal grote, efficiënte percelen, binnen een straal van een paar kilometer rond het bedrijf. De akkerbouwer heeft te maken met twee grondsoorten: klei en zand. De klei vormt een uitloper van de zware

klei in het Oldambt, met een afslibbaarheid van 55 procent. De zandgrond sluit aan op de Drentse bodem. De akkerbouwer heeft een bouwplan met drie hoofdgewassen: zetmeelaardappelen, suikerbieten en granen. Op de zandgrond teelt hij gerst, op de kleigrond tarwe. De afgelopen jaren teelt hij op de lichtere gronden ook altijd een perceel maïs voor de handel.

Einde bietenteelt?

Ten tijde van het gesprek is de aardappel oogst van 2022 net achter de rug. De geoogste aardappelen van de lichte grond liggen in lange ruggen op de randen van de percelen, onder wit vliesdoek. De aardappelen van de zware percelen bewaart Kremer tot in het voorjaar in zijn aardappelbewaring. De akkerbouwer teelde dit jaar 40 hectare suikerbieten. Eerst was hij van plan om minder bieten te zaaien, want op enkele percelen had hij veel problemen met zaadbieten. "Daar heb ik in het verleden te weinig aandacht aan gegeven. Ik was wel gewaarschuwd, maar ik heb het onderschat, vertelt hij. "Vorig jaar stonden in een paar percelen heel veel schieters. De opbrengst op die percelen was een enorme tegenvaller. Ik dacht, ik kan hier straks geen suikerbieten meer telen. Je kunt schieters wel afmaaien, dan is het wel weer even netjes, maar na veertien dagen is het opnieuw een chaos."

Kremer overlegde met zijn contactpersoon van de agrarische dienst van Cosun Beet Company wat hij moest doen. Die adviseerde hem om een CONVISO® SMART ras van KWS te zaaien. Met twee bespuitingen met het herbicide CONVISO® ONE zou hij het perceel volledig schoon krijgen, vertelde hij. Kremer volgde het advies op en zaaide dit voorjaar 20 hectare SMART LIESA KWS.

Honderd procent schoon

In het voorjaar spoot hij twee keer 0,5 liter CONVISO® ONE met geadviseerde toevoegingen. In de gangbare rassen spuit hij meestal vier keer met herbiciden tegen onkruid, omdat de onkruiddruk hoog is op zijn percelen.

De teler kreeg het advies om niet te vroeg te spuiten. Dat was voor hem wel even wennen: "Het onkruid werd voor mijn gevoel te groot." Het duurde ook iets langer dan hij gewend was voor het onkruid verlepte. "Veertien dagen na het spuiten zag je dat de onkruidbieten verlepten en dat de suikerbieten in de rij goed doorgroeiden."

Het resultaat was beter dan hij had durven hopen. "Honderd procent schoon," zegt hij. "Fantastisch. Zelfs de grote herikplanten waren helemaal weg." Kremer vindt het ook een voordeel dat het moment van spuiten minder precies komt. "Andere herbicidebespuitingen móet je soms doen voordat het onkruid te groot wordt, ook als de omstandigheden daarvoor slecht zijn. Bij CONVISO® ONE hoeft je er minder bovenop te zitten.

Als de omstandigheden om te spuiten niet goed zijn, wacht je gewoon een paar dagen tot het betert. Dat is relaxter."

Tien ton hoger

Kremer oogstte van de 20 hectare CONVISO® SMART KWS op zware grond gemiddeld 73 ton per hectare, met 16,8 procent suiker. Het suikerpercentage had hij iets hoger verwacht.

Maar het zat erg tegen rond het zaaien van deze bieten op de zware kleigrond. Eerst kwam er net voor het zaaien een plensbui van 50 millimeter, waardoor de grond dichtsloeg. Na het opdrogen van de grond moest hij het zaaibed weer losmaken voor hij kon zaaien. Daarna bleef het lange tijd droog. Kremer beregende het perceel, waardoor de opkomst toch

100 procent was, maar het gewas was drie weken later dan anders. "Bij een normale opkomst gelijk na het zaaien zou de opbrengst hoger zijn geweest," verzekert hij.

Kremer twijfelt er niet aan of hij in 2023 weer een CONVISO® SMART ras van KWS zal zaaien. "Ja, dat is 100 procent zeker. Wat mij betreft, is dit de toekomst."

"Honderd procent schoon, fantastisch."

Klassiek rhizotoniarras met daartussen banen met Reforma KWS CR+.

CR+ RAS HOUDT GROEN BLAD TOT AAN DE OOGST

De schimmelziekte cercospora kan forse aantasting van het bladapparaat veroorzaken. Met fungiciden is dat niet altijd te voorkomen. CR+ rassen bieden een oplossing. Deze rassen met een waarderingscijfer 9 tegen cercospora zorgen voor een maximale bladgezondheid met behoud van suikeropbrengst. Op de Rassenlijst voor 2023 staan voor het eerst CR+ rassen.

"Cercospora is de bladziekte die de afgelopen jaren in de bietenteelt voor de meeste schade zorgt," vertelt Rob Klunder. Hij is Agroservice manager bij KWS.

"De opbrengstderving komt door aantasting van het bladapparaat in combinatie met andere stressfactoren zoals droogte," legt Klunder uit. "Daarom kan de ziekte vooral op zandgronden flink toeslaan, met grote opbrengstverliezen." Veredelaars werken daarom al lang aan rassen met een sterkere bladgezondheid. Maar met de klassieke veredelingsprocessen lukte het lange tijd niet om rassen te veredelen die sterk zijn tegen cercospora en tegelijk een goede opbrengst geven. KWS ontwikkelde daarom innovatieve genetica die is gebaseerd op klassieke veredelingspro-

cessen. Het resultaat daarvan zijn bieten met een maximale bladgezondheid, met behoud van een hoge suikeropbrengst. Rassen met deze eigenschap worden CR+ rassen genoemd en scoren een 9 voor bladgezondheid cercospora. Klunder: "CR+ betekent groen loof tot aan de oogst met potentiële besparing op de fungicidebespuiting. Bescherming, duurzaamheid en productiviteit gaan hand in hand met CR+ rassen."

BAS-app ook voor CR+ ras

Inmiddels is er in diverse landen ervaring opgedaan met CR+ rassen, onder meer in Italië, waar cercospora een groot probleem is. De bietencampagne is daar vroeg en kort, om de kans te verkleinen dat cercospora voor misoogsten zorgt.

Ook in Nederland heeft KWS in de praktijk ervaring opgedaan met CR+ rassen, vertelt Klunder. "Je ziet duidelijk dat het blad langer groen blijft. Het opbrengspotentieel van de biet wordt dus beter benut. Bij sterkere rassen zijn minder fungicidebespuitingen haalbaar. Maar het betekent niet dat telers achterover kunnen leunen," waarschuwt Klunder. "Kijk ook bij deze rassen wekelijks in het gewas en als de BAS-app van IRS een waarschuwing geeft, ga dan in het gewas kijken of er aantastingen zijn, net zoals bij de gangbare rassen. Want behalve cercospora kunnen ook andere bladziekten voor problemen zorgen. Dan moet je toch spuiten. Het advies van IRS blijft ook voor CR+ rassen gewoon bestaan."

Fungiciden blijven nodig

Met CR+ rassen zijn minder bespuitingen met fungiciden mogelijk, geeft Klunder aan. Maar ook deze sterke rassen kunnen niet helemaal zonder fungiciden gezond blijven. "Goed resistentiemanagement is altijd belangrijk. Dat kan niet zonder fungiciden. Als je bijvoorbeeld te laat spuit, krijgt de schimmel de kans om zich op het blad te vestigen. Ook bij CR+ rassen is bij het spuiten een goede timing heel belangrijk."

Klunder legt uit dat CR+ rassen en goede fungiciden elkaar helpen. Want hoe minder vaak een fungicidebespuiting nodig is, des te langer duurt het voordat de schimmel resistent wordt tegen het fungicide. Tegelijk zorgt een effectieve gewasbescherming ervoor dat CR+ rassen langer weerbaar blijven tegen cercospora. Klunder: "Als we CR+ rassen en fungiciden allebei optimaal benutten, houden die ook allebei het langst hun werking tegen cercospora." De Agroservice manager legt uit dat CR+ rassen ook kunnen zorgen voor een lagere druk in vervolgteelten en in buurpercelen. "Als het bietenblad minder is aangetast, blijven er ook na de oogst minder sporen achter in het blad op het land. Daardoor daalt de besmettingsdruk voor volgende teelten, want de besmetting komt altijd uit bladresten."

Nieuw op de Rassenlijst 2023

Inmiddels zitten diverse potentiële CR+ rassen in de pijplijn. In 2022 onderzocht het IRS zeven van deze kanshebbers in de rassenproeven voor de Rassenlijst, in alle drie de categorieën: standaard, bca-resistent en rhizoctoniaresistent. KWS loopt voorop met rassen die deze bijzondere eigenschap bezitten. Inmiddels hebben ook andere veredelaars rassen met een hoog cijfer voor bladgezondheid. IRS beoordeelt sinds 2019 rassen op cercospora en stemphylium. Rassen met een onvoldoende worden uiteindelijk niet aangeboden. Kwekers worden op deze manier gedwongen om snel te zoeken naar sterker materiaal wat de sector ten goede komt.

Duidelijke verschillen in demo's van Delphy

De CR+ rassen Inspirea KWS en Reforma KWS zijn duidelijk minder vatbaar voor cercospora. Dat blijkt uit demo's in praktijkpercelen van klanten van Delphy. Harm de Boer van Delphy begeleidde de proef. De in totaal 20 demo's lagen dit jaar op tien percelen zand- en dalgrond in Noordoost-Nederland en op

Rob Klunder: "Groen blad tot aan de oogst, daardoor wordt het opbrengstpotentieel maximaal benut."

tien percelen in Zuidoost-Nederland. In praktijkpercelen was steeds 1 hectare gezaaid met een CR+ ras. Op percelen zonder kans op rhizoctonia was Inspirea KWS gezaaid en het rhizoctoniaresistente ras Reforma KWS op percelen met kans op rhizoctonia. Delphy beoordeelde de percelen op diverse momenten in het groeiseizoen. "Er waren duidelijke verschillen te zien," vertelt De Boer. "De CR+ rassen zijn gewoon schoner. Ze hadden duidelijk minder cercospora dan de klasieke rassen. Minder cercospora. Niet minder schimmelziekten. De CR+ rassen zijn wel gevoelig voor andere schimmelziekten zoals roest." De rassen waren niet 100 procent schoon, vertelt De Boer. "Het waren geen tien, maar er was totaal geen schade en ik verwacht van

deze aantasting zeker geen opbrengstverlies. Dat betekent niet dat er geen bespuiting nodig is tegen schimmelziekten," legt hij uit. "Zonder bespuiting kunnen er wel roest of andere bladziekten optreden. Het aantal bespuitingen kan wel teruggebracht worden tot twee in een groeiseizoen, verwacht ik."

Cercosporadruk kwam in 2022 later maar vormt nog steeds een serieus probleem

Bladschimmels vormen de laatste jaren een steeds grotere uitdaging in de bietenteelt en de bestrijding is inmiddels gecompliceerd te noemen. Een groot aantal gewasbeschermingsmiddelen is niet meer toegelaten.

Degene die nog wel zijn toegelaten, bevatten voor een groot deel dezelfde werkzame stof difenoconazool. Zwaar aangetaste percelen vormen een bron van besmetting. Groen blad tot aan de oogst zorgt niet alleen voor een betere opbrengst in dat jaar maar ook voor een lagere cercosporadruk in de opvolgende bietenteelt. Verder is het van belang om een zo ruim mogelijk bouwplan voor bieten aan te houden beter 1-6 dan 1-3. Na de oogst kunnen bladresten beter zo snel mogelijk worden ondergewerkt.

Later in het seizoen wordt het verschil tussen de rassen duidelijk.

SUIKERBIETENZAADPRODUCTIE: KWS BRENGT OMVANGRIJK INVESTERINGS-PROJECT TOT EEN GOED EINDE

Met de opening in 2022 van een extra zaadbewerkingslocatie in Einbeck heeft KWS het investeringspakket van € 51 miljoen voor de uitbreiding en modernisering van de suikerbietenzaadproductie tot een goed einde gebracht. De nieuwe hal verhoogt de capaciteit, maakt een flexibelere levering aan de klanten mogelijk en voldoet aan de strenger wordende eisen voor de toekomst.

Een pallet klaar voor verzending. Met één pallet bietenzaad kan ongeveer 240 ha worden gezaaid.

Verpackingslijn te Einbeck. Er worden 300 rassen verpakt voor 45 landen.

Op de 42.000 vierkante meter grote productielocatie werken ongeveer 150 medewerkers. Die zijn verdeeld over productiecontrole, laboratorium, zaad-technologie en zaadonderzoek. Sinds 2019 is er al een nieuw gebouwde logistiek en opslagcentrum in gebruik. In het jaar na de opening is in een speciaal daarvoor gebouwde hal een ontsmettings- en verpakkingssysteem geïnstalleerd. Het bouwproject is afgerond met de ingebruikname van een extra pilleersysteem dat de zaden behandelt, reinigt en droogt voordat ze uiteindelijk de ronde vorm krijgen. De nieuwe faciliteit verhoogt de capaciteit in dit productiegedeelte met twee derde. Op de locatie Einbeck worden zo'n 300 verschillende rassen verwerkt en geleverd aan boeren in 45 landen.

"Naast het klassieke veredelingswerk spelen technologie en digitalisering een steeds belangrijkere rol bij de ontwikkeling van hoogwaardige, resistente zaden. De voltooide faciliteit stelt ons in staat om de productie-efficiëntie te verhogen en boeren een hoogwaardig en uitgebreid productportfolio te bieden," legt dr. Peter Hofmann uit, die verantwoordelijk is in de Raad van Bestuur van KWS voor de suikerbietenafdeling.

Achtergrond: verwerken van suikerbietenzaad

Na de oogst in de KWS productiegebieden (voornamelijk Italië) ondergaat het suikerbietenzaad een eerste kwaliteitscontrole en voorreiniging vooraleer het naar de KWS locatie in Einbeck wordt getransporteerd voor verdere verwerking. Die gebeurt in verschillende fasen. In de eerste fase wordt het zaad geselecteerd op basis van verschillende kwaliteitsparameters. Zaden die geen of slechts onderontwikkelde kiemen hebben, worden verwijderd. Vervolgens worden ze gewassen om stoffen als kiemremmers te verwijderen. In de volgende fase worden de zaden gedroogd tot een vooraf gedefinieerd restvochtgehalte. Het onregelmatig gevormde, platte zaad wordt vervolgens gepilleerd met een coating, zodat het met een precisiezaaimachine kan worden gezaaid. Na het pilleerproces kunnen de zaden worden behandeld. Dit beschermt het zaad onder meer tegen schimmelziekten en plagen en verbetert zo de veldopkomst van de planten. In de laatste productiestap wordt het product verpakt en na goedkeuring door de afdeling kwaliteitscontrole aan bietentelers over de hele wereld geleverd.

"De uitbreiding en modernisering van de productie van suikerbietenzaden in Einbeck is een strategische investering in ons concurrentievermogen en aanhoudende succesvolle positionering in de markt. Proficiat aan iedereen die heeft bijgedragen aan de uitvoering van dit project."

BIETJE MEER NIEUWS

KWS Beet Seed Service 2023 opent 13 december 2022

Vanaf deze datum is het ook mogelijk om het resterende bietenzaad te bestellen bij Cosun Beet Company. Indien u vorig jaar reeds deelgenomen heeft aan de KWS Beet Seed Service en een myKWS account heeft, ontvangt u van KWS een mail om uw percelen ook voor 2023 aan te melden. Dit kan tot 30 april 2023. Nog geen account? Maak er gratis één aan op onze website: www.kws.com/nl. Indien u onverhoopt genoodzaakt bent om over te zaaien, dient u dit ook via deze weg aan te geven. KWS is ook telefonisch bereikbaar voor vragen over deze populaire service. Telefoonnummer: 076 – 503 33 05.

Volle vaart vooruit

Sinds vorig jaar wordt een groot deel van de suikerbieten uit Zuid-Limburg niet per vrachtwagen aangevoerd naar de fabriek in Dinteloord, maar per schip. Dit jaar gaat het om ongeveer 300.000 ton bieten, ongeveer 20% meer dan vorig jaar. Door de bieten niet per vrachtwagen maar per schip te vervoeren, bespaart Cosun meer dan 16.600 vrachtwagenbewegingen heen en terug, waarmee ook de CO₂-uitstoot van het vervoer wordt verlaagd.

Goud voor COSUN

Na een uitvoerige audit onder bietentelers en bij Cosun Beet Company heeft Cosun wederom de hoogste status van duurzame bietenteelt behaald. Volgens de internationale standaard SAI (Sustainable Agricultural Initiative) werd goud afgegeven in oktober 2022.

Areaal voederbieten bijna 3.000 hectare

De voederbiet is bezig aan een indrukwekkende opmars. De jongste jaren is het areaal gegroeid van 400 ha naar bijna 3.000 ha in 2022. Verdere groei is niet uitgesloten, omdat de kosten per kilo drogestof aanzienlijk minder hard stijgen dan aankoop van krachtvoer. Verder past het gewas beter in de toekomstige bouwplannen in verband met lang groeiseizoen en gewasdiversificatie.

Combinatie CONVISO® Smart en CR+ in de maak

Het areaal CONVISO® SMART neemt jaarlijks toe. De voordelen van dit systeem worden gewaardeerd door de bietenteler. Vooral bij een hoge onkruiddruk of wilde bieten komt het systeem tot waarde. CR+ (cercospora plus) kent eveneens een groei in areaal en heeft als doel: groene bladeren tot aan de oogst. Met de combinatie van deze twee eigenschappen in één ras zou een grote stap vooruit geboekt kunnen worden. KWS werkt momenteel aan deze combinatie om de teelt verder te vereenvoudigen. Eerste resultaten worden in 2025 verwacht.

KWS jongerenreis Einbeck (D) mei 2023. Schrijf je nu gratis in!

Een inspirerende, geheel verzorgde reis voor jongere bietentelers naar Duitsland. Als de zaai-, poot- en plantwerkzaamheden achter ons liggen, vertrekken we voor de eerste keer met jonge telers naar KWS te Einbeck. Na zo'n drukke periode is het mooi om er even tussenuit te gaan en kennis op te doen en te delen met elkaar tijdens een tweedaagse reis naar KWS in Duitsland.

Ben jij bietenteler tussen 18 en ca. 40 jaar, dan nodigen wij je graag uit om met ons mee te gaan naar Duitsland op **24 en 25 mei 2023**. We bezoeken het hoofdkantoor van KWS in Einbeck, waar we onder meer onze productiefaciliteiten en kassen zullen bekijken en horen over onze nieuwste ontwikkelingen op het gebied van kweekwerk en onze visie op de toekomst van de bietenteelt.

Naast bieten komen ook de granen aan bod, namelijk de Einbecker bierbrouwerij. Tijdens de rondleiding 'Behind the scenes' kom je meer te weten over de kunst van het bierbrouwen en na afloop toosten we samen op de toekomst in de gezellige bierkelder.

Een bezoek aan de KWS proefboerderij, waar aardappelen, suikerbieten, graan en maïs worden verbouwd, mag niet ontbreken. Hier is volop gelegenheid om een goed inzicht te krijgen in de praktische Duitse landbouw.

De deelname aan de reis is gratis, veel gezelligheid en leuke (sportieve) activiteiten gegarandeerd. De enige twee voorwaarden zijn dat je bietenteler bent en tussen 18 en circa 40 jaar oud. Aangezien er een beperkt aantal plaatsen is, geldt: wie het eerst komt, het eerst maalt!

Schrijf je in voor deze reis op bit.ly/KWS_jongerenreis
Mocht je nog vragen hebben, neem dan gerust contact met ons op:

KWS Benelux
076-5033305
info.bieten@kws.com

Bietenkiekjes

Tussen de suikerbieten in Limburg (Bron: Jan Buijs)

Mooie foto van uw suikerbieten? Stuur deze naar info@debietenteler.com

In volgende editie van

De Bietenteler

Vroegbestelling 2024

Bietenteelt in Overijssel

Jongerenreis Einbeck 2023

CR+

Een **revolutie**
in de strijd tegen
cercospora.

Bescherming tegen
cercospora

Behoud van
opbrengst